

Seminaro TEMA „Mentorystės poreikis švietime ir geroji patirtis“

Lektorė: „Žaliosios gamtos mokyklos“ direktorė Jolanta Lipkevičienė

SEMINARAS SKIRTAS: tėvams, kurie moko vaikus šeimoje, pedagogams, neformalaus ugdymo būrelių vadovams, studentams ir kitiems mylintiems vaikus.

TIKSLAS: Mokytojo ir mentoriaus vaidmenų ir galimybių įsisąmoninimas

Švietimo veikalai aiškiai apibrėžia šiandienos mokytojo vaidmens kaitą ir mentorystės eros pradžia.

Pereinant nuo mokytojavimo prie mentorystės svarbu visomis pastangomis mokytis naujo požiūrio į ugdymąsi kaitos.

Kas iš esmės skiria gerą mokytoją nuo gero mentoriaus?

Nedominavimas, meilė vaikui plius išmintingas reiklumas, sulėtėjimas, emocinis raštingumas, taiki komunikacija, kūrybiškumas, sąmoningumas, išsilaisvinimas, sau ir vaikui viengubi standartai, tarimasis su vaiku, ramios širdies džiaugsmas, tikėjimas vaiku ir jo unikalumu.

Mentoriai (ne mokantys, o padedantys mokytis, lydintys vaiką, įkvepiantys, suprantantys, kuriantys tinkamą ugdymosi aplinką, kurioje vyksta mokymasis) perteikiantys ir dalykininkams dvasinės humanistinės pedagogikos veiklos principus. Atstovaujantys vaikus.

Mentorystė atsiranda tuomet, kai ugdymo aplinkoje bendrųjų kompetencijų ugdymą nukreipi į santykių stiprinimą (santykio su savimi, su kitais, su pasauliu, su mokymosi procesu ir su užduotimi).

Mokytojo klasėje svarbiausias asmuo – jis pats, o vaikai – priemonė, padedantys jam jaustis ypatingam.

Mentoriaus svarba klasėje – kaip katalizatoriaus, kurio dėka vaikuose ir vyksta tos stebuklingos reakcijos, paprastai klasėje nevykstančios; jis padeda vaikui jaustis ypatingam būdamas šalia. Jis padeda palaikyti tarpusavio santykių higieną, vaiko vidinę darną. Jis atidus, pastabus vaikams. Atsiduoda vaiko vedimui ir meistriškai duoda vaikui tai, ko jam tuo metu reikia. Moko vaikus norų valdymo programų. Jam svarbu vaikų visuminis, nuodugnus ugdymas, socialinis viešas vaiko

palaiikymas, pozityvi disciplina, dvasinis ugdyimas, taiki komunikacija. Mentorius nestigmatizuoja vaiko klaidų, o klaidas paverčia patirties pamato ingredientu. Kritiką įvelka į vaiko stiprybių pakuotę.

Mokytojas mentorius save suvokia kaip tobulėjantį žmogų, vertina vaikų klausimus, samprotavimus, neskuba, studijuoja neuropedagogiką, tiki vaiku. Jam klaidos – natūrali darbo/gyvenimo dalis. Suklydęs jis reflektuoja, kaip geriau kitąsyk įvertinti situaciją, kokias pamokas gali iš to pasiimti. Laukia iš kolegų/ vaikų refleksijos apie jo veiklą. Jis nevengia situacijų, kuriose gali klysti (atsiprašo vaikų), pasitiki savimi, žino, kad neklysta nedarantys, ir dar geriau žino, kad susitvarkys su bet kokia situacija – pats ar su kitų pagalba. Ir dėl to jo karūna nenukris, o savivertė nesubliuks.

KINTANTIS MOKYTOJO VAIDMUO

Lyg ir garsiai kalbama apie paradigmos kaitą ir kintantį mokytojo vaidmenį, bet kai girdime, jog mokytojas yra atsakingas už vaikų išmokymą, už jų „užnorinimą“ kyla sekantys klausimai. Ar išties mokytojas – tas, kuris atsakingas už tai, kad vaikas susikrautų į galvą kažkokį paketą užsakytų žinių, kad norėtų mokytis?

Ar geras mokytojas – tas, kurio autoritetą paramsto diplomai, vardai, kurio realios kompetencijos nekvestionuojamos?

Kai mokymasis paramstomas baime, bausme, svetimų lūkesčių pildymu, savivertės silpnėjimu, autoritarine disciplina, gal tampa psichologiniu smurtavimu?

Kaip „gudravimas“ paperkant mokinį savo asmenybiniais dalykais susijęs su (ne)įsisąmoninta manipuliacija ir savo ego glostymu?

Šiaip jau mokytojas yra žmogus, kuris padeda siekti vaikui savo tikslų (dalykinių ir asmenybinių), o ne yra atsakingas už jo išmokymą, rezultato suvaymą į vaiko galvą.

Jokia naujiena, kad mokytojavimas neretai turi perfekcionizmo šešėlį, o mokytojai kenčia nuo „pirmūno sindromo“. Mokytojas pervargęs, nes labai nori išmokyti – bet kokia kaina, mokytojas „pirmūnas“ didžiuojasi savo reiklumu, maksimalizmu, daug daro, jaučiasi pranašesnis už kitus ir (ne)sąmoningai kviečia konkuruoti, savivertę taip pat laiko prirakinęs prie mokinių rezultatų, prie „tinkamo“ darbo atlikimo, tobulai atidrožtų renginių, olimpiadų. Aišku, klaidos šioje erdvėje neturi vietos, nes baisiausia, kas gali nutikti mokytojui – gauti priekaištą iš vaikų ar tėvų, suklysti, apsijuokti, „apsigėdinti“, nežinoti, neišmokyti, o dar, neduok die, kas suabejos jo kompetencija. Mokytojas pirmūnas nuolat skuba, nori jaustis ypatingas ir daro viską, kad palaiikytų tokį „pakylėjimą“.

Ką daro suklydęs mokytojas (tas, kuris labai nori išmokyti)? Ieško, kaip pasiteisinti / pateisinti klaidas. Apskritai vengia situacijų, kurios kelia riziką suklysti. Ir kankinasi, nusiplaka save, o po to baimingai dar labiau stengiasi apsaugoti savo trapų ypatingumą.

Kaip mentoriui vesti vaiką vidinės autonomijos link?

Svarbu turėti savo mentorystei vedlį mentorių ir su juo turėti pokalbius bent kartą per mėnesį. Vedlys gali būti iš kito miesto arba šalies. Mentorystė daug kantrybės, atžvalgos, sulėtėjimo, kūrybiškumo, pedagoginės meilės, išmintingo reiklumo, susitelkimo komandoje, išlavintos intuicijos ir laiko reikalaujantis procesas.

Tikslas - girdėti vaiką, pažadinti vaiko vidinę autonomiją, kad jis galėtų mokytis savireguliacijos būdu ir savo tempu. Mentorius turėtų nuolat gilintis kas su vaiku vyksta dabar, kokią jis mokymosi patirtį atsinešė ir anksčiau. Padėti vaikui išsimokyklinti. Pastebėti vos prasiveriančias vaike stiprybes ir jas sociume pristatyti. Bendradarbiauja su vaiko tėvais, tampa vaiko ugdymo projekto bendraautoriais.

„ŽALIOSIOS GAMTOS MOKYKLOS“ MENTORIAUS ATSAKOMYBĖS SRITYS

- Mikroklimas
- Tarpusavio konfliktų išsprendimas
- Vaikų charakterio ugdymas
- Taikumas
- Saugumas bendruomenėje
- Ugdymo aplinkos kūrimas
- Buvimas vaiko advokatu
- Po darbo dienos dviejų vaikų tėvams parašymas apie vaiko išraiškas
- Pozityvi disciplina
- Vaikų pažadų ir skolų užrašymas ir sekimas
- Vaiko savęs vadybos klausimai atvykus dalykininkui ar praktikui.
- Pagalba dalykininkui ar praktikui veikiant dvasinės humanistinės pedagogikos ar nesmurtinės komunikacijos srityje mokant vaikus.